

Återkomsten

För drygt två år sedan kontaktades jag av Henrik Cederberg med förfrågan om Röddinge byalag hade möjlighet att härbärgera Cederbergska släktföreningens arkiv. Byalagets styrelse ställde sig positiv till denna förfrågan, och vi kunde erbjuda ett rum på vinden i gamla skolan. 26 oktober 2013 verkställdes överförandet av arkivet från Stockholm till Röddinge. Jag tror att det var i samband med flytten som utfördes av Henrik Cederberg och Jörgen Brandt som vi i byalaget fick reda på att Cederbergska släktföreningen skulle fira 50-årsjubileum år 2015, och att man hade planer på att förlägga släktmötet i Skåne och inkludera ett besök i Röddinge. Med på mötet i prästgården 26 oktober var byalagets ålderman Thomas Bech med hustru Marie samt Röddinges grand old man Henry Ekelund. Henrys farfars far var skomakare och dödgravare i Röddinge, vilket borde innebära att han arbetade för Johan Daniel Cederberg som också bör ha döpt Henrys farfar. Henry var under en kortare period ordförande och ålderman i Röddinge byalag och hans hustru Signe innehade posten i inte mindre än 25 år. Efter Thomas Bechs tragiska och hastiga bortgång är det nu Henrys son Staffan som övertaget ansvar och ordförandeklubba.

Från byalaget såg vi mycket positivt på att släktföreningen skulle besöka Röddinge, och vi erbjöd oss att hjälpa till, om man i samband med släkträffen skulle välja att förlägga några aktiviteter i Röddinge. Vi visade upp skolan och samlingsalen i prästgårdsbostället som lokaler som kunde stå till förfogande, varpå herrarna Cederberg och Brandt åkte tillbaka till Stockholm och började fundera.

Efter talrika kontakter under året mellan främst Henrik Cederberg och mig, gjorde styrelsen för Cederbergska släkt-

föreningen en rekognoseringsutflykt till Röddinge lördagen 30 augusti 2014. Eftersom det råkade vara min födelsedag, förplägades styrelsen med hallon- och citroncheesecake samt röddingeskorpor. Då det sedan bestämts att släkträffen skulle använda det mesta av fredagen 15 maj 2015 i Röddinge för besök i kyrkan, lunch i skolan och årsmöte i prästgårdsboställets samlingshall började byalaget med sitt planeringsarbete.

I en av de två skolsalarna ställde vi fram två modeller av Röddinge by. De tillverkades under ledning av den nu bortgångne Ove Strömberg och blev färdiga 1998. Det var Ove som två år gammal 27 december 1928 satt på sin fars skräddarbord och utbrast: "Mor, de kokar kaffe i kyrkan". Han var alltså en av de första att upptäcka att kyrkan stod i brand. Den första av modellerna visar hur byn såg ut år 1764 med alla sina kringbyggda gårdar. Även prästgården var kringbyggd, och den låg närmare kyrkan än dagens prästgård. Efter att den gamla prästgården brunnit ned senare under 1700-talet, byggdes en ny upp på den plats där den nuvarande ligger, och det var i denna som sedermera Johan Daniel Cederberg flyttade in med sin växande familj. Den andra modellen beskriver byn år 1998. Vid de båda skiftena under 1800-talet hade alla gårdar utom en flyttats från byn, och ersatts med s.k. gatehus som låg i rad med långsidorna ut mot bygatan. Trots att byn brann ned nästan totalt både 1881 och 1889 ligger de återuppbyggda husen idag fortfarande på samma sätt. Vi är mycket stolta över att kunna visa upp dessa klenoder till modeller. De "röda böckerna", Röddinge förr och nu samt Röddinge sockens historia visades upp och erbjöds till försäljning. Min hustru Reet hade dagen till ära bakat mer än 600 Röddingeskorpor efter det 1800-talsrecept som härstammar familjen Cederberg i Röddinge.

Bengt Göran Hansson Foto Ulla Bouvin

Till den stora dagen hade vi beställt sol och blå himmel, men den verkliga höjdpunkten blev den andliga och kulturella spis som Jonas Ahlner försåg oss alla med vid presentationen av Röddinge kyrka. Jonas är uppvuxen i prästgården och är nu präst i St Köpinge församling utanför Ystad.

15 maj blev en minnesrik dag för Röddinge liksom förhoppningsvis för medlemmarna i den Cederbergska släktföreningen.

Bengt Göran Hansson

Länk till video, lösenord cederbergska:

<https://vimeo.com/129351872>

Betraktelse i Röddinge kyrka

I kyrkans valv finns paradiserberättelsen i bilder, bland annat hur Gud låter kvinnan födas ur mannens sida - sedan Gud konstaterat att "det är inte bra för människan att vara ensam". Dessa ord om människan är de första i Bibeln som beskriver vårt väsen och natur, och kanske de allra viktigaste. Först antyder de att den ensamma människan inte kan njuta av paradiset, utan att paradiset bara är tillgängligt där det finns gemenskap. När människorna i Bibelns allra sista kapitel återvänder till Livets träd innebär det en återupprättelse av den gemenskap som alltid varit vårt rätta element, trots att vi avsiktligt eller oavsiktligt hamnat i ensamhet många gånger på vägen dit.

Augusta och Johan Daniel stod ju sannerligen för en kamp mot ensamhet, när de grundade sin stora familj - litet grand som en påminnelse om människans rätta element, i en tid när många värderingar utmanades och föll sönder, och inte minst ensamheten blev ett hot mot den värld människorna kände sedan årtusenden:

Enskiftet genomfördes just när Johan Daniel blev kyrkoherde i Röddinge, och det var ett enormt slag mot den gamla bygemenskapen. I Röddinge som var fattigt bodde många människor kvar i kyrkbyn, men alla gårdar flyttades ut på åkerjorden och man gick inte längre sida vid sida med många andra när man arbetade sin jord - den egna lotten blev en bild av hur man skurits av från den bredare gemenskapen. Barn som bars till dopet hos Johan Daniel hade säkert oroliga föräldrar: vad är det för ett liv som väntar - utanför byn?

Samtidigt öppnades okända möjligheter med järnvägen, men den innebar också möjligheten att skilja folk från varandra, liksom många for till Amerika och aldrig kom tillbaka. Förut hade alla stannat på sin plats, med dem de hörde ihop med. Utmaningen från den nya tiden

var stor. Familjen Cederberg måste ha stått som ett slags motvikt mot många av de yttre hoten, och hållit fast vid värden som på något sätt var av biblisk evighet. Litet grand kunde Cederbergarna säkert fungera som en bild av det bekymmerslösa paradiset - i motsats till byns andra barn behövde barnen Cederberg förmodligen inte arbeta så mycket, även om prästjorden skulle brukas. De kan mycket väl ha varit de första som någonsin gick på utflykt med kaffekorg i Fyledalen.

Världen förändrades på diverse sätt, som sagt med enskifte, och med folkskola och allt djärvare tankar om demokrati. Under tiden Cederbergarna bodde i Röddinge enades urgamla småfurstendömen till de samlade statsbildningarna Tyskland och Italien, så att det medeltida feodala nätet över Europakartan suddades bort, samtidigt som den franska rationalismen fortsatte sin framgång efter revolutionen och Napoleonkrigen. Metersystemet och andra tecken på rationell framåtanda trängde sig in i nedärvda strukturer och fick människorna att mäta världen med nya skalor.

Men strax under den rationalistiska ytan fanns hela tiden drömmen om en annan gemenskap, något känslomässigt och omätbart, något som är oberoende av nationsgränser och jordlotter. I kyrkans valvmålningar ville medeltidskyrkan lova jordens barn att vi inte är ensamma. Vi har en gemenskap med himmelen, och med himmelens överflöd av liv. Uttrycksfulla skildringar av våra bröder och systrar i evigheten kupade sig över de medeltida församlingarna, där människor kunde känna sig nog så utlämnade till jordiska förtryckare. Jesus Kristus, profeterna, änglarna och helgonen talade till oss uppifrån och påminde oss om deras trösterika existens - som de gör idag i Röddinge kyrka.

Familjegraven

Foto Ulla Bouvin

Vi vet att Johan Daniel aldrig såg dessa målningar. De var övertäckta med ett kalklager under hela hans tjänstetid i Röddinge. Bara något år efter hans död togs de fram för att sedan kalkas över igen, men i och med branden i kyrkan föll kalken bort än en gång och sedan dess har man behållit denna hälsning till församlingen: "Ni är inte ensamma". Det är värt en tanke att Johan Daniel hälsar detta från en större gemenskap i himlen, som en sista predikan - till röddingeborna och till er hans ättlingar som är samlade under valven idag. Kanske är det hans och Augustas viktigaste hälsning till oss alla: i er som är deras ättlingar finns korn planterade från långt innan ni föddes, från stunder av närhet och ömhet och gemenskap i den cederbergiska prästgården, handlingar och ord som slog rot i hjärtat och skjutit skott i generation efter generation, som en bild av gemenskapen över tidens och rummets gränser; i kyrkvalven läser vi som en devis över mänskligheten, trots de tidens tillfälligheter som säger emot: "Ni är inte ensamma"

Jonas Ahlner

Länk till video, lösenord cederbergska:

<https://vimeo.com/133570890>